

Pēterupes Mācītājmuižas aleja

Dabas piemineklis Pēterupes Mācītājmuižas aleja atrodas Saulkrastos, Saulkrastu novadā.

Aleja atrodas lēzenā pacēlumā starp piemājas stādījumiem un sīkām mežaudzītēm. Tā ar dienvidaustrumu galu pieslēdzas Pēterupes Mācītājmuižas piemājas parkam, bet otrs gals beidzas pie dzelzceļa.

Aleju veido divas parasto liepu (*Tilia cordata*) rindas, kas ietver vietējas nozīmes kājnietu celiņu, kas kādreiz, pirms dzelzceļa izbūves ir bijis ceļš no Mācītājmuižas uz baznīcu. Pavisam alejā ir 42 koki.

Rindās liepas ir stādītas diezgan sabiezināti. Parasti alejā ir 4,1 līdz 4,7 m attālumi starp kokiem (stādīšanas vietām). Rēķinot uz visu aleju un ieskaitot arī nesen izkritušo koku vietas vidējie attālumi alejā starp kokiem abās alejas rindās ir 5,2-5,3 m.

Attālums starp alejas rindām ir 9,8 m.

Atbilstoši Saulkrastu pašvaldības mājaslapā publicētai informācijai (<http://visitsaulkrasti.lv/saulkrasti-ko-redzet>; skatīts 20.09.2016.) aleja ir stādīta 1879. gadā, un to ir stādījis mācītājs Jānis Neilands. Tātad, koku vecums ir 137 gadi.

Tā kā koki ir stādīti diezgan blīvi, kā arī tos daļēji ietver cita veida kokaudzes, tad tie ir izauguši ļoti slaidi. Raksturīgo koku garuma mērīšanai tika izmantota ekspresmetode mērot fotogrāfijās etalongarumu (iezīmēti 2 m stumbra pamatnē) un visu koka garumu, un aprēķinot koka garumu pēc trigonometrijas formulām. Pēc anketā apkopotajiem rezultātiem redzams, ka raksturīgo koku garumi ir no 27 līdz 35 m.

Alejā ir divi dižkoki pēc stumbra apkārtmēra, un, spriežot pēc garuma mērījumiem, kas būtu vēl precizējami, varētu būt arī kādi dižkoki pēc koku garuma.

Diviem alejas dižkokiem, kā arī blakus, muižiņas piemājas stādījumos augošajam ozolam tika aizpildītas 3 dižkoku apsekojuma anketas.

Koku veselības stāvoklis pārsvarā ir vērtējams kā labs vai ļoti labs, divi koki ir vidējā veselības stāvoklī, bet 8 tukšas vietas, kur koki kādreiz ir bijuši. Atsevišķu koku bojāejā, domājams, ir vainojama elektrolīnijas izveide. Visticamāk, ka pirms dzelzceļa izbūves aleja bija garāka un veda uz Saulkrastu baznīcu.

Alejā tiek veikta ieaugošo krūmu izciršana un aleja ir samērā tīra. Būtu vēlama daļas koku izņemšana mežaudzītē, kas ieskauj aleju tās vidusposmā. Tur ap atsevišķajiem alejas kokiem aug jaunāki koki un krūmi.

Alejā gar kājceliņu ir iestrādātas zemas, ap 1,5 m augstas apgaismojuma laternas, kas alejas stāvokli vai estētisko kvalitāti īpaši neiespaido.

Pēterupes Mācītājmuižas aleja ir nozīmīga kā būtisks un no dažādiem viedokļiem vērtīgs ainavas elements, iekļaujama tūrisma maršrutos, svarīga arī kā dzīvotne. Jāatzīmē, ka alejas apsekojuma laikā tika saņemta nepatika no kāda vietējā iedzīvotāja par apsekojuma veikšanu privātā teritorijā bez iepriekšēja saskaņojuma. Alejas tuvumā gan nekādas norādes par īpašumu robežām nav.

Alejas īpašā vērtība ir satuvinātais liepu stādījums un koku slaidie augumi, kā arī to labais veselības stāvoklis, kas kopumā veido iespaidīgu un krāšņu ainavas elementu.

Teritorijā nav informācijas par dabas vērtībām. Būtu nepieciešams uzstādīt nelielu stendu ar informāciju par aleju.

Dabas pieminekļa robežu zīmes ir abos alejas galos.

Dabas pieminekļa robežas precizējamas atbilstoši situācijai dabā, iekļaujot teritorijā visu platību zem koku vainagiem, kas reāli būtu 10 m plata josla abpus alejai un tikpat arī alejas galos. Koku rindu garumi Pēterupes Mācītājmuižas piemājas stādījumu galā ir nedaudz atšķirīgi, kas arī ņemams vērā velkot dabas pieminekļa, alejas robežas.

Aleju nepieciešams saglabāt gan zinātniskiem dendroloģijas, sugu un biotopu pētījumiem, gan kā ainaviski vērtīgu dabas veidojumu.

Apsekojuma materiāli digitālā formātā sastāv no sekojošām daļām:

1. Alejas apsekojuma anketa	1 gab., 4 lpp.	Ms Excel fails
2. Apraksts	1 gab., 2 lpp.	Ms Word fails
3. Aizpildītas dižkoku anketas	3 gab.	Ms Word fails
4. Fotogrāfiju saraksts ar koordinātēm	1 gab.	Ms Excel fails
5. Fotogrāfijas	26 gab.	.jpg faili
6. Pārskata karte	1 gab.	.jpg faili